

Obrtnija.

Mašine v mizarški delarnici.

Obrtnijsko vprašanje spada med najvažnejše zadeve sedanjega časa. Povsodi se zanimajo za obrtnika. Od najmogočnejših državnikov v evropskih parlamentih doli do skromnega mestnega zastopnika se peča vsak, kdor deluje v javnem življenju, z obrtniškim stanom, z njegovimi težnjami in bolečinami. Umetniki in strokovnjaki izumljajo leto za letom novih sredstev, ki naj bi pomagala malemu obrtniku in ga omogočila, uspešneje biti boj za obstanek o splošni konkurenci, ki mori in tlači vsa podjetja. Veliki kapital in ž njim velika industrija sta znak sedanje dobe, spremlja pa ju prepad malega obrtnika, ki se vedno bolj pogreza, da pljuskajo čezenj velikega kapitala valovi. Ročna sila malega moža ne zmaguje več konkurence z mnogobrojnimi stroji, kateri so velikemu podjetniku na razpolaganje. Ves ročni napor je zastoj in le tedaj je pričakovati vspeha, ako gre mali obrtnik nekoliko v šolo k velikemu svojemu tekmeču, ako tudi on začne vporabljeni primernih mašin in si po svoje priroji ona sredstva, s katerimi deluje velika industrija. Treba je torej iskati najboljšega orodja, slediti boljši metodi; segati po primernih strojih, in kolikor mogoče tudi po malih motorjih, ki so v tehničnem oziru prepotrebni za reformo malega obrta.

Število malih lesnih obrtnikov, ki delujejo s tem ali onim strojem, je pri nas zelo majhno, skorej le na glavno mesto omejeno — in vendar uči skušnja pri tem malem številu, kako resnične so besede, ki smo jih ravnokar zapisali. Brez tehničnih priprav delarnica zastaja in pripada, ter v splošni konkurenci prej ali slej pogine!

Ko si mašine napravljamo, treba najprej odločiti, s kako gonilno silo si hočemo pomagati; časih goni človeška moč, a motor vendar ostane cil, po katerem mora hrepeneti vsak mojster.

V nastopnem hočemo ob kratkem opisati novo mizarško mašino (Universal-Tischlermaschine), katero gradi firma Fiedler & Faber v Lipsiji. Prirejena je za človeško ali pa tudi za drugo gonilno silo, ter porabna za brezštevilo slučajev.

V prvi vrsti je ta stroj trakovna žaga (Bandsäge), katero nosi močna in vztrajna podstava. Na podstavi pa je pritrjeno celo število družih mašin, ki so mizarju potrebne. Krožna žaga (Kreissäge), stroj za freziranje (Fraisemaschine), stroj za vrtanje in dolbljenje (Bohr- und Stemmaschine), žaga izkroževalka (Decoupiersäge) in stroj za vertikalno vrtanje (Verticalbohrmaschine) — vse te mašine nosi prvotna podstava. Do vsacega stroja je pristop nenevaren, vsak stroj se more hitro in točno zagnati in ustaviti, noben stroj ne moti družega v delu.

Na tej splošni mizarški mašini je moči vsa mizarška dela hitro, natančno in lično izvrševati. Prostora zavzema v delarnici približno $1\frac{1}{2}$ kvadratnega metra.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Nov način furniranja. Med furnir in njegovo podlago se natrese zmljetega lima, potem pa se premika po furnirji vroč železni valjar sèm in tjà, ki limov prah raztopi in v lesne luknjice požene. Za tem pa treba valjati z mrzlimi vali, da se lim posuši in ustanovi. Na ta način se pri najbolj trdovratnem furnirji doseže lep vspeh.

Amerikansko ometavanje z malto. V Ameriki so jeli pri zgradbah malto ometavati na prvtane plehnate ploče. Pri nas nabije zidar vzporednih lesenih letov, katere omeče z malto. G. Hayes v Novem Jorku pa izdeluje v ta namen plehnate ploče, ki imajo polno lukenj, 15×20 milimetrov velikih. Ploče se pribijejo na steno in strop ter se omečejo z malto, ki se izvršno prime v luknjah in v raztrganih njihovih robovih. Skušnja uči, da od takih ploč malta nikdar ne odpade in da so proti ognju izvršno sredstvo. Tudi materiala se porabi manj nego pri naših letvah in delo je dokaj hitreje in ličneje.

Konserviranje lesa. Na Norveškem varujejo telegrafske drogove na nastopni način proti trohnenju. Drog navrtajo 72 centimetrov visoko nad zemljo tako, da luknja močno visi proti stženu droga. Luknja je 10—15 centimetrov dolga in $2\frac{1}{2}$ centimetrov široka. Vanjo se nabaše 100—150 gramov stolčenega bakrenega vitrijola (Kupfervitriol), potem pa se s evekom zamaši. V 3 do 4 mesecih se je ves drog napil vitrijola in tedaj se luknja z nova nabaše. To se tolikrat ponavlja, dokler ni ves drog zelenkast. — Ni dvoma, da je to postopanje tudi pri družih lesovih vsega priporočila vredno.

Kmetijstvo.

Deset zapovedi za posestnike, ki rede krave zaradi mleka.

1. Svojim kravam preskrbi vselej dovolj čistega zraka.

Nobena stvar ni kravam bolj potrebna, kakor čist zrak. Žalibog se živinorejci na to ne ozirajo. Največkrat je v hlevih tak zrak, da skoro ni za sopenje. Krave v kakih hlevih rade bolehajo in imajo malo mleka.

2. Hlev za krave bodi svetel.

Svetloba je potrebna, da moreš v hlevu opravljati razna dela. V svetlih hlevih so krave zdrave in imajo več mleka. Tema slabi vid kravam. Okna naredi dovolj visoko in da ne svetijo naravnost v krave. Prevelika svetloba je tudi škodljiva.

3. Krave vsak dan dobro osnaži.

Snažnost pospešuje zdravje krav. Večkrat naj se torej umijejo in pa skrtačijo. Umazane krave imajo manj in slabše mleko. Posebno naj se pa osnaži vselej vime pred molžo.

4. Hlevi naj bodo čisti in suhi.

Vse prevetrovanje hlevov in čiščenje prav nič ne pomaga, če hlev ni čist. Gnoj naj se večkrat izkida, po-